

Znalci v rozhodčím řízení

Právní řády jednotlivých států připouštějí, aby určité druhy sporů, zejména z oblasti závazkových vztahů, mohly být projednány a rozhodnuty jiným způsobem než v řízení před státními soudy, respektive připouštějí, aby se sporné strany dohodly a svůj spor, vzniklý z takového vztahu, postoupily k projednání a rozhodnutí rozhodci nebo rozhodcům.

O mezinárodní rozhodčí řízení (mezinárodní obchodní arbitráž) půjde v případě, kdy bude v rozhodčím řízení projednáván spor z mezinárodního obchodního styku, jinými slovy spor vzniklý v soukromoprávním vztahu s mezinárodním prvkem. Mezinárodním prvkem bude v daném případě skutečnost, že půjde o vztah (a nebude rozhodující, zda půjde o smluvní či mimosmluvní vztah) mezi osobami, které budou mít své bydliště nebo sídlo na území různých států. Rozhodujícím kritériem nebude totiž státní příslušnost sporných stran, ale místo jejich bydliště, sídlo nebo místo jejich podnikání.

V mezinárodní obchodní arbitráži je již poměrně dávno vyřešena otázka uznání a výkonu rozhodčích nálezů v jiném státě, než ve kterém byly vydány. Vzhledem k tomu, že více než sto států je účastníky Newyorské úmluvy,¹⁾ je jejich uznání a výkon poměrně jednoduchý a nejsou jim kladeny žádné zvláštní překážky. Rozhodčí řízení se zpravidla zahajuje podáním (doručením) žaloby druhé straně, rozhodci nebo rozhodčímu soudu, přičemž má takové podání stejné právní účinky jako podání žaloby státnímu soudu.

Na rozdíl od řízení před státními soudy je ústní jednání před rozhodci zásadně neveřejné.

OPRÁVNĚNÍ ROZHODCŮ

Stanovení postupu při ústním jednání je věcí rozhodců. **Rozhodci jsou oprávněni vyslyšet strany, svědky a znalce pouze v případě, že se dobrovolně k ústnímu jednání dostaví.**²⁾ Nejsou oprávněni použít jakýchkoliv donucovacích prostředků. Jestliže se tedy někdo nedostaví dobrovolně, mohou požádat státní soud v tuzemsku nebo v zahraničí, aby tento procesní úkon (výslechy) provedl.³⁾

O způsobu provádění důkazů rozhodují rozhodci: Zda se budou číst či se vyslechnou svědci nebo se prohlédne věc na místě. Přitom však musejí mít rozhodci vždy na mysli hospodárnost celého rozhodčího řízení. V něm nemusejí rozhodci po žádných důkazech pátrat, je totiž věcí stran,

jaké důkazy předloží (navrhnou jejich provedení) k podpoře svých tvrzení ohledně uplatněných nároků nebo námitek. Důkazy hodnotí rozhodci podle svého vnitřního přesvědčení a podle svého přesvědčení i rozhodnou.

Jedním z významných rozdílů, pokud jde o tzv. znalecký důkaz v rozhodčím řízení oproti řízení soudním, je ten, že strany ani rozhodčí fórum není vázáno některými striktními pravidly, pokud jde o výběr znalců. Zatímco v řízení před soudem je v některých zemích předepsáno splnění určitých formálních předpokladů (např. zápis do zvláštního rejstříku znalců), v rozhodčím řízení se většina těchto podmínek neuplatní. Jak rozhodci, tak strany, mají proto podstatně větší volnost při výběru znalce. To přirozeně neznamená, že nemožou využít nabídky některého ze znaleckých rejstříků, či obecně aplikovat analogicky některé postupy, které jinak využívají soudy.⁴⁾

Strany mohou přímo v rozhodčí smlouvě stanovit pravidla, podle kterých mají rozhodci postupovat. Mohou jimi být procesní předpisy státu, na jehož území se má rozhodčí řízení konat, resp. předpisy jiného státu, Rozhodčí pravidla UNCITRAL,⁵⁾ řád určitého rozhodčího soudu, případně rozhodčí smlouva může obsahovat vlastní úpravu postupu rozhodců.⁶⁾

ROZHODČÍ ŘÍZENÍ

Rozhodčí řízení je sice jednoinstanční, ale stranám musí být poskytnuto právo pro případ, kdy v průběhu rozhodčího řízení došlo k porušení právních předpisů, žádat po jeho skončení o jeho zrušení. To jim umožňuje institut **zrušení rozhodčího nálezu státním soudem** ve výslovně uvedených případech.⁷⁾

V současnosti působí na území České republiky tři stálé rozhodčí soudy: (i) **Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky**,⁸⁾ (ii) **Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha, a.s.**,⁹⁾ a (iii) **Rozhodčí soud při Českomorav-**

...
směnečný věřitel a věřitel zajištěné po-
ně osobě obdrží veškerá plnění, která
vztahu obdrzet, má dostatečně sil-
o slabý charakter) na to, aby zajiš-
uplatnil vůči směnečným rukojmím
že pohledávka, k jejímuž zajištění
mitována, neexistuje, má otevřeně
statistickému zisku v podobě inkasa
edávky od avalistů. Směneční ru-
ým je směnka uplatněna v popsané
ci, nemají v režimu stávající rozho-
dů žádnou právní obranu.

onální důvod, který by ospravedl-
směnečných rukojmí od možnosti
eoprávněnému uplatnění směnky
nitkami, však neexistuje. Právní
í cesty k plošné uplatnitelnosti
nítek (tedy zpřístupnění kauzá-
ro směnečné rukojmí) nebrání,
mého názoru umožňuje.

jsímu rozhodování o obraně smě-
ních proti neospravedlnitému
platňování směnek stačí jediné -
stín a změnit stávající rozho-

směnečné povaze námitek vycházejících z ni-
plankosměnky lze vést polemiku.

du dále popisovat jen účel emise směnky.
ovému případu bych chtěl uvést, že podob-
a skutkových dějů se skutečnými osobami
e čistě náhodná. Jde tedy o smyšlený pří-
myslený. Velmi podobných nebo shodných
ky avalisty je spousta.

oudu v Praze ze dne 13. 7. 1998, sp. zn.
ní právo č. 7/99, str. 28 an.

o soudu ze dne 2. 2. 1999, sp. zn.
í judikatura č. 8/1999, str. 317.

o soudu ze dne 4. května 2004, sp. zn.
ní judikatura č. 5/2004, str. 373 an.

Radim Chalupa

, odborný asistent PF MU Brno

dce.cz

nu
nací

ské komoditní burze Kladno.¹⁰⁰ Někdy se uvádí ještě Mezinárodní rozhodčí soud pro námořní a vnitrozemskou plavbu v Gdyni¹⁰¹ zřízený v roce 1959 (kde si podle § 3 odst. 3 strany mohly ujednat, že místem jednání a rozhodnutí může být vedle Gdyně i Berlín, Praha nebo Varšava).¹⁰²

Podle identických znění § 31 Řádu pro vnitrostátní spory a Řádu pro mezinárodní spory (úplná znění ke dni 1. 2. 2007) Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky: „Strany jsou povinny dokázat okolnosti, na které se odvolávají jako na základ svých nároků nebo námitek. Rozhodčí senát si může vyžádat, aby strany poskytly další důkazy. Může také podle svého uvážení stanovit provedení znaleckého posudku a může si vyžádat i předložení důkazů třetími osobami.“

Důkaz listinou se provede tak, že ji nebo její část přečte při ústním jednání předseda rozhodčího senátu nebo jediný rozhodce, nebo sdělí její obsah. Rozhodci mohou též uložit straně, která předkládá kopii listiny, aby předložila její originál. Mohou si takovou listinu vyžádat od třetí osoby. Jestliže ji třetí osoba dobrovolně nepředloží, může rozhodčí senát požádat o součinnost obecný soud; může také požádat, aby si obecný soud vyžádal od orgánů státní správy nebo samosprávy sdělení rozhodných skutečností, které nebyly sděleny rozhodcům (viz § 128 a § 129 odst. 2 občanského soudního řádu).¹⁰³

Závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, ustanoví rozhodčí senát nebo jediný rozhodce po slyšení stran znalce (znalcem může být i cizinec nebo zahraniční znalecký ústav) a určí otázky pro vypracování znaleckého posudku. Zároveň stanoví stranám povinnost, aby každá z nich složila polovinu zálohy na vypracování znaleckého posudku. Dokud není záloha složena, znalecký posudek není zpracováván. Po předložení znaleckého posudku má každá strana možnost vyjádřit se k jeho obsahu, případně klást znalci na ústním jednání otázky k předmětu jeho posudku.

Vyskytují se také případy, kdy každá strana předloží „svůj“ znalecký posudek a jejich závěry se od sebe diametrálně liší. V takovém případě může rozhodčí senát jmenovat znalce k vypracování nového znaleckého posudku a na předložené znalecké posudky hledět jako na jiné listinné důkazy, případně může ustanovit znalce k vypracování revizního znaleckého posudku. Je třeba si uvědomit, že ustanovení znalce a jeho pověření k vypracování znaleckého posudku přináší pro strany další, mnohdy značné, finanční výdaje a také prodlužuje (mnohdy o měsíce) trvání rozhodčího řízení.¹⁰⁴

Evropské právo¹⁰⁵ uvádí, že „...zprávy vypracované ... jedním nebo více odborníky nezávislymi na společnosti, jmenovanými nebo schválenými správním orgánem nebo soudem. Odborníky mohou být v souladu s právními předpisy každého členského státu fyzické nebo právnické osoby nebo společnosti“, proto je umožněno v některých případech použití znalců jako právnických osob. Zákon o znalcích a tlumočnících přitom nepředepisuje, aby právnické osoby zapsané do seznamu znaleckých ústavů vykonávaly znaleckou činnost pomocí fyzických osob oprávněných ke znalecké činnosti; tento zákon ani jiný zákon rovněž nestanoví, že znaleckou činnost mohou vykonávat pouze fyzické osoby. Tím není dotčen § 30 odst. 2 obchodního zákoníku.¹⁰⁶ Z uvedeného vyplývá, že znalecký úkon za znalecký ústav může provést oprávněná osoba (statutární orgán nebo zmocněnec), která nemusí být jmenována znalcem, a proto *de facto* nemusí mít ani potřebnou znaleckou specializaci.¹⁰⁷

Za obsah podaného znaleckého posudku je **odpovědnost znalce** zcela jednoznačná. Podle § 10 odst. 2 zákona o znalcích a tlumočnících¹⁰⁸ „odpovědnost znalce není dotčena ani v oné části posudku, u níž bylo konzultováno“. K tomu přistupuje navíc hrozba trestněprávní sankce v § 346 (Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek) trestního zákoníku,¹⁰⁹ kde je uvedeno: „(1) Kdo jako znalec podá nepravdivý, hrubě zkreslený nebo neúplný znalecký posudek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. (2) Kdo jako svědek nebo znalec před soudem nebo před mezinárodním soudním orgánem, před notářem jako soudním komisařem, státním zástupcem nebo před policejním orgánem, který koná přípravné řízení podle trestního řádu, anebo před vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a) uvede nepravdu o okolnosti, která má podstatný význam pro rozhodnutí nebo pro zjištění vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, nebo b) takovou okolnost zamlčí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti. (3) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu, nebo b) spáchá-li takový čin v úmyslu jiného vážně poškodit v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu.“

Znalec odpovídá za celý podaný znalecký posudek (včetně práce konzultanta) i z pohledu procesního práva (tedy ve vztahu k zadavateli posudku, je-li jím orgán veřejné moci), z pohledu správního práva (dodržování povinnosti znalce ve vztahu k orgánu, který jej jmenoval znalcem) i z pohledu práva soukromého (smluvní odpovědnost zadavateli posudku, je-li jím jiná osoba

než orgán veřejné moci, i odpovědnost za škody).²⁰⁰

Interpretační problém má je jednou ze smluvních stran a strany se dohodnou, že se § 3 odst. 1 („způsobilost osobou ním úkonům se řídí, nestanoví-li něco jiného, právním řádem státním“) a § 9 odstavec 1 („účinnost si zvolit právo, jímž se mají majetkové vztahy; mohou tak učinit vzhledem k okolnostem o pro ně“) zákona o mezinárodním a procesním, zahraniční jurisdikci totiž nevyklučuje použití i na zahraniční právní úpravu. V této úpravě může být dána možnost ce omezit či jinak podmínit.

Z článku 2 odst. 3 Ústavy²⁰¹ p slouží všem občanům a lze ji v padech, v mezích a způsoby, Na to navazuje Listina základ článkem 2 odst. 2 (Státní me v případech a v mezích stanou způsobem, který zákon stanoví. (Povinnosti mohou být ukládá zákona a v jeho mezích a je ních práv a svobod.) a článkem může domáhat stanoveným p u nezávislého a nestranného ných případech u jiného orgán

Z uvedeného lze dovodit, že pokud jde o českou osobu je na našem území, musí být **činnost přezkoumat ho soudem** (např. Českou národní banko řazení posudku znalce do sb věho soudu, musí vyhovovat nům).²⁰²

Poznámky:

¹⁰¹ Srov. vyhlášku ministra zahraniční o Úmluvě o uznání a výkonu cizích roz

¹⁰² Ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 2 řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, mohou vyslyšet svědky, znalce a stran volně dostaví a poskytnou výpověď. T vádět jen tehdy, jsou-li jim poskytnuty.

¹⁰³ Srov. § 20 odst. 2 zákona č. 216/1 a o výkonu rozhodčích nálezů, v platn

¹⁰⁴ Srov. Bělohávek, A. J., Hátová, R. střeďí – v soudním řízení civilním a t a v investičních sporech. 1. vydání. Pr 978-80-7400-395-0. Str. 162.

¹⁰⁵ United Nations Commission on Inter

¹⁰⁶ Srov. Růžicka, K., Mezinárodní obch ha : Prospektum, 1997. ISBN 80-717

avo¹³⁾ uvádí, že „...zprávy vypracované nebo více odborníky nezávislými, jmenovanými nebo schválenými nem nebo soudem. Odborníky mohou být fyzické nebo právnické osoby nebo fyzické osoby nebo právnické osoby nebo toto je umožněno v některých případech znalců jako právnických osob. Nem a tlumočnických přítom nepředložících osob zapsané do seznamu nem vykonávaly znaleckou činnost nem osob oprávněných ke znalecké činnosti zákon ani jiný zákon rovněž nezáleckou činností mohou vykonávat osoby. Tím není dotčen § 30 odst. 2 zákoníku.“¹⁴⁾ Z uvedeného vyplývá, že znalecký ústav může provést znalce (statutární orgán nebo zmocněnci) musí být jmenována znalcem, a průs musí mít ani potřebnou znaleckou

aného znaleckého posudku je odce zcela jednoznačná. Podle § 10 znalcích a tlumočnických¹⁵⁾ „odpouzení dotčena ani v oné části posudonzultováno“. K tomu přistupuje stněprávní sankce v § 346 (Křivávdví znalecký posudek) trestníde je uvedeno: „(1) Kdo jako znaivivý, hrubě zkršený nebo neuplný, bude potrestán odnětím svobodybo zákazem činnosti. (2) Kdo jakoec před soudem nebo před meziom orgánem, před notářem jakoem, státním zástupcem nebo předem, který koná přípravné řízenídu, nebo před vyšetřovací komisíovny Parlamentu České republiky o okolnosti, která má podstatnýdnutí nebo pro zjištění vyšetřovacíě sněmovny Parlamentu České reakovou okolnost zamlčí, bude pobobody na šest měsíců až tři létosti. (3) Odnětím svobody na dvěodně pachatel potrestán, a) zpūsoděním v odstavci 1 nebo 2 značnouchá-li takový čin v úmyslu jinéhoaměstnání, narušit jeho rodinnébit mu jinou vážnou újmu.“ á za celý podaný znalecký poáce konzultanta) i z pohledu (tedy ve vztahu k zadavateli orgán veřejné moci), z pohleduodržování povinnosti znalceu, který jej jmenoval znalcem) a soukromého (smluvní odpoui posudku, je-li jím jiná osoba

než orgán veřejné moci, i odpovědnost z náhrady škody).²⁰⁾

Interpretační problém může nastat, pokud je jednou ze smluvních stran zahraniční osoba a strany se dohodnou, že se budou řídit podle § 3 odst. 1 („způsobilost osoby k právům a k právním úkonům se řídí, nestanoví-li se v tomto zákoně něco jiného, právním řádem státu, jehož je příslušníkem“)²¹⁾ a § 9 odstavec 1 („účastníci smlouvy mohou si zvolit právo, jímž se mají řídit jejich vzájemné majetkové vztahy; mohou tak učinit i mlčky, není-li vzhledem k okolnostem o projevené vůli pochybnost“)²²⁾ zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním, zahraniční jurisdikcí. Tato možnost totiž nevylučuje použití i na znalecké posudky zahraniční právní úpravu. V této zahraniční právní úpravě může být dána možnost odpovědnost znalce omezit či jinak podmínit.

Z článku 2 odst. 3 Ústavy²³⁾ plyne, že: „*Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.*“ Na to navazuje Listina základních práv a svobod²⁴⁾ článkem 2 odst. 2 (*Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.*), článkem 4 odst. 1 (*Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.*) a článkem 36 odst. 1 (*Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.*).

Z uvedeného lze dovodit, že pro daný úkon znalce, pokud jde o českou osobu jednající v dané věci na našem území, musí být dána **zákonná možnost přezkoumat ho soudem, či jiným orgánem** (např. Českou národní bankou). Pokud půjde o zařazení posudku znalce do sbírky listin rejstříkového soudu, musí vyhovovat také českým zákonům.²⁵⁾

Poznámky:

- ¹⁾ Srov. vyhlášku ministra zahraničních věcí č. 74/1959 Sb., o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.
²⁾ Ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, v platném znění: „Rozhodčí mohou vyslyšet svědky, znalce a strany, jen když se k nim dobrovolně dostaví a poskytnou výpověď. Také jiné důkazy mohou provádět jen tehdy, jsou-li jim poskytnuty.“
³⁾ Srov. § 20 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, v platném znění.
⁴⁾ Srov. Bělohávek, A. J., Hötová, R. Znalci v mezinárodním prostředí – v soudním řízení civilním a trestním, v rozhodčím řízení a v investičních sporech. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. **ISBN 978-80-7400-395-0**. Str. 162.
⁵⁾ United Nations Commission on International Trade Law.
⁶⁾ Srov. Růžicka, K., Mezinárodní obchodní arbitráž. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1997. **ISBN 80-7175-051-4**. str. 14-35.
⁷⁾ Srov. Kučera, Z., Paukerová, M., Růžicka, K. a kol., Právo mezinárodního obchodu. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. **ISBN 978-80-7380-108-3**. Str. 351.
⁸⁾ Zřízený na základě § 13 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, a § 3 zákona č. 223/1994 Sb., o sloučení Československé obchodní a průmyslové komory s Hospodářskou komorou České republiky, o některých opatřeních s tím souvisejících a o změně a doplnění zákona České národní rady č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, ve znění zákona č. 121/1993 Sb., a § 19 zákona České národní rady č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, v platném znění.
⁹⁾ Zřízený na základě zákona § 13 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, a § 54 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, v platném znění.
¹⁰⁾ Zřízený na základě § 13 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, a § 28 zákona č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, v platném znění.
¹¹⁾ Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarki Morskiej (dříve Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy dla Spraw Żegluga Morskiej i Śródlądowej).
¹²⁾ Dnes je v platném „Řádu“ tohoto soudu (Regulamin i Reguly Postępowania) uvedeno, že místem konání jednání při neexistenci jiného ustanovení stran je sídlo rozhodčího soudu, což je Gdyně.
¹³⁾ Zákon č. 99/1963 S., občanský soudní řád, v platném znění.
¹⁴⁾ Srov. Růžicka, K., Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. **ISBN 80-86898-43-1**. Str. 120.
¹⁵⁾ Viz čl. 27 odst. 2. Druhé směrnice č. 77/91/ES ze dne 13. prosince 1976 v oblasti práva obchodních společností, ke koordinaci ochranných ustanovení, která jsou v členských státech předepsána společně ve smyslu čl. 58 odst. 2 Smlouvy v zájmu společníků a třetích osob, pro zakládání akciové společnosti a změnu jejího základního kapitálu, s cílem dosáhnout toho, aby tato ustanovení byla vytvářena rovnocenně.
¹⁶⁾ „Jestliže rejstříkový soud zamítne návrh na povolení zápisu osoby, která je orgánem nebo členem orgánu právnické osoby, považuje se její volba nebo jmenování od počátku za neplatnou; tím nejsou dotčena práva třetích osob nabytá v dobré víře. Zamítavé rozhodnutí rejstříkový soud po nabytí právní moci zveřejní. Do zveřejnění nemůže právnická osoba namítat neplatnost volby nebo jmenování vůči třetím osobám, ledaže prokáže, že o neplatnosti tyto osoby věděly.“
¹⁷⁾ Srov. Poláček, B., Attl, J., Posudek znalce a podnik. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. **ISBN 80-7179-503-8**. Str. 12.
¹⁸⁾ Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnicích, v platném znění, a ve znění vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., provedení zákona o znalcích a tlumočnicích, v platném znění.
¹⁹⁾ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.
²⁰⁾ Srov. Dörfel, L., Zákon o znalcích a tlumočnicích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. **ISBN 978-80-7400-148-2**. Str. 72.
²¹⁾ Podle vládního návrhu na vydání zákona o mezinárodním právu soukromém se v § 9 uvádí: „(1) Způsobilost cizince být účastníkem řízení a jeho procesní způsobilost se řídí právním řádem státu, v němž má cizinec obvyklý pobyt; stačí však, je-li způsobilý podle českého právního řádu. (2) Způsobilost zahraničních osob jiných než fyzických být účastníkem řízení a jejich procesní způsobilost se řídí právním řádem, podle něhož taková osoba vznikla; stačí však, je-li způsobilá podle českého právního řádu.“
²²⁾ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění.
²³⁾ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
²⁴⁾ Srov. Poláček, B., Attl, J., Posudek znalce a podnik. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. **ISBN 80-7179-503-8**. Str. 13.

Bohumil Poláček
garant programu Executive LLM a Executive
MBA Právo pro manažery
na London International Graduate School